

Kichik biznesni rivojlantirish jamg'armasi

MUZLATILGAN YARIM TAYYOR KOTLETLAR ISHLAB CHIQRISH LOYIHASI

TOSHKENT – 2024-YIL

UO'K _____
KBK _____
Q _____

O'quv qo'llanma "Biznesni Rivojlantirish Banki" ATB va "Kichik biznesni rivojlantirish jamg'armasi" MChJ muassisligida tayyorlandi hamda nashr ettirildi.

Muallif

Rashidov F.I. - Kichik biznesni rivojlantirish jamg'armasi O'qitish ishlarini tashkil qilish boshqarmasi boshlig'i, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

Loyiha ishtirokchilari:

Otamurodov J.Y., Babamuhamedov A.A. – Kichik biznesni rivojlantirish jamg'armasi xodimlari

Taqrizchi:

Rizaev N.K. - O'zbekiston Respublikasi Bank-Moliya Akademiyasi, "Buxgalteriya hisobi" kafedrası professori, iqtisod fanlari doktori

Tahrirchi:

Dilfuza Narxujayeva – Kichik biznesni rivojlantirish jamg'armasi xodimi

Ushbu o'quv qo'llanma Kichik biznesni rivojlantirish jamg'armasi ijro organi majlisida muhokama qilingan va nashrga tavsiya qilingan.

**O'quv qo'llanma Biznesni Rivojlantirish Banki va
Kichik Biznesni Rivojlantirish Jamg'armasi tuhfasi hisoblanadi.**

ISBN _____

© "Biznesni Rivojlantirish Banki" ATB -2024
© "Kichik biznesni rivojlantirish jamg'armasi" MChJ - 2024

Mazkur o'quv qo'llanma kichik biznes tadbirkorlari uchun asosiy o'quv adabiyoti sifatida xorijiy tajriba asosida tayyorlangan bo'lib, undan kichik biznes tadbirkorlari o'z biznes loyihalarini tashkil etish uchun dastur sifatida foydalanishlari mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi Prezidentining tadbirkorlar bilan 2023-yildagi ochiq muloqotida belgilangan vazifalarni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2023-yil 4-sentabrdagi PQ-292-son, "Kichik biznesni rivojlantirishni moliyaviy va institutsional qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida" 2023-yil 14-sentabrdagi PQ-306-son, "Aholini kichik va o'rta biznesga keng jalb qilishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida" 2023-yil 15-noyabrdagi PQ-366-son, "2024-yilda yangi ish o'rinlarini tashkil etish va aholi bandligiga ko'maklashish dasturi to'g'risida" 2024-yil 9-yanvardagi PQ-7-son Qarorlari va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Kichik biznesni uzluksiz qo'llab-quvvatlash" kompleks dasturini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2024-yil 20-yanvardagi 37-sonli Qarori ijrosini ta'minlash maqsadida ushbu o'quv qo'llanma ishlab chiqilgan.

Ushbu o'quv qo'llanma Birlashgan Millatlar Tashkilotining Sanoat Rivojlanishi Tashkilot (UNIDO) talablari asosida tuzilgan bo'lib, 60411300-"Biznesni boshqarish" (Bakalavriat), 70411301-"Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni tashkil etish" (Magistratura) hamda 08.00.15-"Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti" (Doktorantura) ta'lim yo'nalishlari bo'yicha ta'lim olayotgan talabalar va ilmiy tadqiqotlar olib borayotgan mustaqil izlanuvchilar ham o'quv qo'llanma sifatida foydalanishlari mumkin.

O'quv qo'llanmada loyihani tashkil etish, biznes yuritish, loyihani boshqarish, loyihani menejmenti va marketingi, loyihani texnik jihatlar, texnologik jihozlar va texnologik jarayonlar, ishlab chiqarish rejasi, ta'minot rejasi, HR-rejasi, moliyaviy rejasi, loyihaning zararsiz ishlash nuqtasi, loyihani rentabelligi, NPV va IRR koeffitsiyentlari, loyihani o'zini-o'zi qoplash muddati masalalari yoritib berilgan.

HURMATLI BIZNES VAKILLARI!

Ma'lumki, kichik biznes – bu mahallaga, tumanga yangi muhit olib kiradigan, odamlarimizga shijoat beradigan katta kuchdir.

Iqtisodiyoti jadal rivojlanayotgan ko'plab davlatlarda ish o'rinlarining 70-80 foizi shu soha vakillari tomonidan yaratilmoqda. Barcha nufuzli kompaniyalar tarixi ham aynan kichik va o'rta biznesdan boshlangan.

So'nggi yillarda mamlakatimizda mikro-biznes va oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish bo'yicha katta amaliy ishlar qilindi. Dasturlar orqali mikro-biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlashga har yili 1 milliard dollardan ziyod mablag' yo'naltiryapmiz. Natijada bugun har bir mahallada kamida 40-50 nafar yangi tadbirkor paydo bo'lib, minglab doimiy ish o'rinlari yaratilmoqda. Lekin kichik biznesni manzilli qo'llab-quvvatlash, ularga zarur shart-sharoitlar yaratish borasida bunday muhit hali to'liq shakllanib ulgurmaydi, desak, adolatdan bo'ladi.

Biz yil boshida kichik biznes toifasiga kimlar kirishini aniq belgilab oldik. Endi kichik tadbirkorlarning "oyoqqa turib olishi" va faoliyatini kengaytirishi uchun mutlaqo yangi yondashuvlarni joriy etamiz. Bunda ushbu soha vakillarini tadbirkorlikka o'qitish, ularga loyiha tayyorlab berish, faoliyatini moliyalashtirish, mahsulotlariga bozor, biznesiga sheriklar topish bo'yicha yaxlit eko-tizim yaratiladi.

Buning uchun, eng avvalo, "Qishloq qurilish bank"ni "Biznesni rivojlantirish banki"ga aylantiramiz. Ushbu yangi bankning faoliyati ham, ishlash uslubi va moliyalashtirish mexanizmlari ham yangicha bo'ladi. Jumladan, bank huzurida har bir hududda jami 14 ta kichik biznes markazi tashkil etiladi.

Markazlar esa tashabbuskorlarning biznes loyihalarini ishlab chiqishga ko'maklashadi, o'z hisobidan yangi loyiha qilmoqchi bo'lgan

tadbirkorlarni o'qitadi, yangi loyihalarga zarur mutaxassislarni jalb qiladi, tadbirkorlar uchun buxgalteriya, soliq, audit, marketing, huquqiy va boshqa konsalting xizmatlarini ko'rsatadi.

Ikkinchidan, hududlardagi Kichik biznes markazlarida o'qigan tadbirkorlarning loyihalarini eng qulay shartlar asosida moliyalashtirish yo'lga qo'yiladi.

Uchinchidan, Kichik biznes markazlari ko'magida loyiha tashabbuskori va yirik davlat korxonalari bilan kooperatsiya aloqalari o'rnatiladi. Bunda yangi korxonalarda zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish, xodimlar malakasini oshirish va mahsulotini realizatsiya qilishga Markazlar yordam beradi.

Shu bilan birga, ushbu korxonalarga davlat xaridlari tizimida o'zi ishlab chiqargan mahsulotlarni 2 yil davomida to'g'ridan-to'g'ri shartnoma bilan sotishga ruxsat beriladi.

To'rtinchidan, Kichik biznes markazlarini boshqarishga xususiy sheriklar jalb qilinadi. Ushbu tadbirkorlarga "Biznesni rivojlantirish banki"ga hissador bo'lib kirish huquqi beriladi.

Beshinchidan, yangi tizimni joriy etish bo'yicha alohida qonun ham qabul qilamiz. Bunda markaz bilan hamkorlikda kichik biznes loyihalarini amalga oshirish bilan bog'liq barcha jarayonlar soddalashgan tartibda belgilanadi.

Maqsadimiz – bir yil ichida kamida 150 mingta kichik biznes subyektini "oyoqqa turg'izish", kamida 25 mingtasini o'rta korxonalarga aylantirish, sohada 250 mingta yangi doimiy ish o'rni yaratishdan iborat.

**O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Shavkat Mirziyoyevning mamlakatimiz
tadbirkorlari bilan ochiq muloqot shaklida o'tkazilgan
uchrashuvdagi nutqidan**

18.08.2023

MUNDARIJA

Moliyaviy termin va atamalarning glossariysi	8
1. Loyiha maqsadi	10
1.1. Loyiha maqsadi	11
2. Loyiha tashabbuskori	12
2.1. Loyiha tashabbuskori	13
3. Loyiha strategiyasi	14
3.1. Loyiha strategiyasi	15
4. Mahsulot ishlab chiqarishni tashkil qilish	16
4.1. Mahsulot haqida	17
4.2. Xom-ashyo haqida	20
4.3. Jihoz va uskunalar. Ishlab chiqarish jarayoni	23
4.4. Infrastruktura	31
5. Marketing konsepsiyasi	34

5.1. Marketing konsepsiyasi	35
6. Ishlab chiqarish rejasi	40
6.1. Ishlab chiqarish rejasi	41
7. HR rejasi	44
7.1. HR rejasi	45
8. Ta'minot rejasi	46
8.1. Ta'minot rejasi	47
9. Moliyaviy reja	48
9.1. Moliyaviy reja	49
9.2. Loyihani amalga oshirish uchun olinadigan kredit shartlari	50
9.3. Loyihani moliyalashtirish: moliyalashtirish mexanizmi va manbalari	52
10. Xulosalar	54
11. Loyihaning hisob-kitob qismi	58

MOLIYAVIY TERMIN VA ATAMALARNING GLOSSARIYSI

Atama nomi	Kengaytmasi	O'zbek tilidagi ma'nosi
PV	Present Value	Kelajakdagi pul oqimlarining joriy qiymatini aniqlash imkonini beruvchi moliyaviy ko'rsatkich.
NPV	Net Present Value	Investitsiya loyihalari samaradorligini baholash uchun foydalaniladigan ko'rsatkich. Bu ko'rsatkich yillar davomidagi pul oqimlarini joriy qiymati va biznesga kiritilgan sarmoyaninig farqi sifatida aniqlanadi.
IRR	Internal Rate of Return	Investitsiyalarning ichki daromadlilik darajasi (IIDD) yoki ichki rentabellik darajasi potentsial investitsiyalar rentabelligini baholash uchun moliyaviy tahlilda qo'llaniladigan ko'rsatkichdir. IRR diskontlangan pul oqimlarini tahlil qilishda barcha pul oqimlarining sof joriy qiymatini (NPV) nolga tenglashtiradigan diskont stavkasi.
Diskontsiz kummulyativ saldo		Pul oqimini boshqarish va moliyaviy rejalashtirishda qo'llaniladigan o'lchovdir. Bu ko'rsatkich pul oqimlarini ma'lum bir muddatga qoldig'ini ko'rsatadi.
Diskontli kummulyativ saldo		Diskontni hisobga olgan holda jamlangan qoldiq - bu diskont stavkasini hisobga olgan holda har bir kichik davr oxirida to'plangan pulning umumiy miqdorini baholash imkonini beruvchi moliyaviy ko'rsatkich.

1. LOYIHA MAQSADI

1. 1. LOYIHA MAQSADI

Ushbu loyihaning asosiy maqsadi muzlatilgan yarim tayyor kotletlar ishlab chiqarishni tashkil etishdir.

Bundan tashqari, loyihani ishga tushirish orqali respublika aholisining ushbu mahsulotlarga bo'lgan ehtiyojini qondirish, hamda yangi ish o'rinlari yaratish, mamlakatimizning eksport salohiyatini oshirish uchun imkoniyatlar yaratish maqsad qilingan.

Ushbu loyihani amalga oshirish uchun, muzlatilgan yarim tayyor kotletlar ishlab chiqarish uskunalari to'plamini xarid qilish va investitsion davrda ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish maqsadida, umumiy qiymati 300 mln so'm miqdorida investitsiya (bundan 170 mln so'm bank krediti) mablag'larini jalb qilish rejalashtirilgan.

(ming so'mda)

Nomi	Summa	Loyihada ishtirok etish			
		Kredit	%	O'z mablag'lari	%
Muzlatilgan yarim tayyor kotletlar ishlab chiqarish uskunalari to'plami	170 000	170 000	100%	-	0%
Aylanma kapital	99 400		0%	99 400	100%
Investitsion davrda kredit foizlari to'lovi	30 600		0%	30 600	100%
Jami	300 000	170 000	57%	130 000	43%

Loyiha tashabbuskoriga ushbu loyihani amalga oshirish eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarishga imkon beradi.

2. LOYIHA TASHABBUSKORI

2.1. LOYIHA TASHABBUSKORI

Loyiha tashabbuskorining asosiy faoliyatiga muzlatilgan yarim tayyor kotletlar ishlab chiqarishni tashkil etish, shuningdek, O'zbekiston Respublikasi qonunchilik hujjatlarida taqiqlanmagan va tashkilot ustaviga muvofiq boshqa faoliyat turlari kiradi.

Loyiha tashabbuskori O'zbekiston Respublikasi qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda davlat ro'yxatidan o'tkazilgan kundan boshlab tadbikorlik subyekti hisoblanadi.

Loyiha tashabbuskori xo'jalik faoliyatini o'zini-o'zi ta'minlash va o'zini-o'zi moliyalashtirish tamoyillari asosida amalga oshiradi. O'zbekiston Respublikasi bank muassasalarida milliy va chet el valyutasidagi hisobvaraqlariga ega bo'ladi.

Loyihaning joriy faoliyatini boshqarish nafaqat menejment sohasida, balki ishlab chiqarish sohasida tajribaga ega bo'lgan direktor tomonidan amalga oshirilishi maqsadga muvofiq.

3. LOYIHA STRATEGIYASI

3.1. LOYIHA STRATEGIYASI

O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotining ustuvor tarmoqlarida tarkibiy o'zgarishlarning asosiy vositalaridan biri iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha davlat siyosati hisoblanadi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda juda qulay investitsiya muhiti yaratildi, bu birinchi navbatda, har qanday strategik investor uchun muhim bo'lgan siyosiy va iqtisodiy barqarorlik bilan tavsiflanadi.

Kichik biznesni rag'batlantirishning mavjud choralari va kichik biznes loyihalariga imtiyozlar berilishi loyihani yaratishning asosiy sabablari sifatida ko'rsatilishi mumkin.

Ushbu loyiha doirasida loyiha tashabbuskorining strategik maqsadi ushbu biznes loyiha uchun qulay hududda muzlatilgan yarim tayyor kotletlar ishlab chiqarish loyihasini tashkil etishdan iborat.

4. MAHSULOT ISHLAB CHIQRISHNI TASHKIL QILISH

4.1. MAHSULOT HAQIDA

Zamonaviy dunyoda hayotning yuqori sur'at bilan o'tishi sababli odamlar ovqat tayyorlash uchun yetarli vaqtga ega emaslar, tadqiqotlar yarim tayyor mahsulotlarga talabning doimiy o'sishini ko'rsatadi. Bunday holat go'shtli yarim tayyor mahsulotlar ishlab chiqarish sexi tadbirkorlik subyekti sifatida istiqbolli yo'nalish bo'lib, egasiga katta foyda keltirishidan dalolat beradi. Bunday loyihaning ishga tushirilishi muhim ijtimoiy ahamiyatga ega, chunki bu yangi ish o'rinlari yaratish va mamlakat byudjetiga tushumlarni oshirish imkonini beradi.

Yarim tayyor mahsulot nima?

Yarim tayyor mahsulotlar oddiy manipulyatsiyalar orqali tayyor ovqatga aylantiriladigan mahsulotlardir. Ular yuqori tezlikda tayyorlanishi bilan ajralib turadi, shuning uchun bu turdagi mahsulot so'nggi paytlarda tobora ommalashib bormoqda. Ishlab chiqarish go'sht yoki boshqa xom-ashyolardan amalga oshirilishi mumkin, ya'ni tabiiy yoki qayta ishlangan mahsulot. Mahsulotning o'ziga xos xususiyati uning ishlab chiqarish sexida portsiyalarga ajratilishidir. Tayyor mahsulot quyidagi mezonlarga ko'ra tasniflanadi:

- qo'llanilgan ishlab chiqarish jarayoniga ko'ra (tabiiy, maydalangan);
- hayvonlar go'shti uchun (quyon go'shti, mol go'shti, qo'y go'shti, tovuq go'shti);
- harorat holatining xususiyatlariga ko'ra (sovutilgan, muzlatilgan).

Yarim tayyor mahsulotlar ichida muzlatilgan kotletlar eng ko'p

tarqalgan turlaridan biridir. Muzlatilgan kotletlar – turli xil go'shtli taomlarni tayyorlash uchun ishlatilishi mumkin bolgan qayta ishlangan oziq-ovqat mahsuloti.

Muzlatilgan kotletlarni tovada qovurish, qasqonda pishirish, sous bilan dimlash mumkin. Taomning ta'mi nafaqat pishirish usuliga, balki yarim tayyor mahsulotlarning sifatiga ham bog'liq.

Kotletlarni tayyor holda sotib olish yoki uy sharoitida qiyma go'shtidan tayyorlash va kelajakda foydalanish uchun muzlatish mumkin.

Mahsulotlarning ta'mini saqlab qolish uchun pishirish jarayonida kotletlarni muzdan eritish kerak emas. Eritish va keyin yana muzlatish kotletlarning ta'mini yomonlashtiradi.

Kotlet so'zi (fran. "côtelette") fransuzcha "côtelé" - qovurg'ali yoki "côte" - qovurg'a so'zidan kelib chiqqan. Ushbu kotletlarni tayyorlash mumkin bo'lgan go'sht qismi ham "côtelette" deb atalgan.

"Kotlet" taomining o'zi 18-asrlarda rus oshxonasiga Yevropa oshxonasidan kirib kelgan. Va xuddi Yevropada bo'lgani kabi, Rossiyada ham kotlet dastlab qovurg'a, suyagi bo'lgan go'sht bo'lagi sifatida tushunilgan. Biroq, 19-asrning birinchi yarmida "tug'ralgan kotletlar" paydo bo'ldi, ularni tayyorlash uchun go'sht pichoq bilan mayda to'g'ralgan. Bunday turdagi kotletlarga eng mashhur misol Pojarskiy kotletlari bo'lib, ular birinchi bo'lib Torjok shahrida mehmonxona va tavernaga ega bo'lgan Yevdokim Pojarskiy tomonidan yaratilgan.

Kotletlar uchun go'shtni qo'lda maydalash kerak bo'lgan paytlarda, ular juda qimmat taom bo'lib hisoblanardi. Keyinchalik mexanik (qo'lda boshqariladigan), so'ngra elektr go'sht maydalagichlarning paydo bo'lishi bilan kotletlar ommaviy taomga aylandi. Bunga, shuningdek, go'shtning butun bo'lagidan

farqli o'laroq, qiyma go'shtni dastlab tejamkorlik maqsadida non, mayda tug'ralgan sabzavot mahsulotlari bilan aralashtirish mumkinligi ham yordam berdi. Asta-sekin bu qo'shimchalar ta'm jihatdan qimmatli qo'shimcha sifatida qabul qilina boshladi va kotletlarning ajralmas qismiga aylandi.

Bugungi kunda Rossiyada va MDH hududlarida kotletlar qiyma go'sht (mol go'shti, qo'y go'shti), parranda go'shti (tovuq, kurka) va baliq qiymasidan tayyorlanadi. Kotlet tayyorlash uchun go'sht qiymalanadi va boshqa ingredientlar bilan aralashtiriladi: tuxum, non bo'laklari yoki maydalangan (ixtiyoriy go'sht maydalagich orqali) sut qo'shilgan oq non, mayda tug'ralgan yoki maydalangan piyoz, ba'zan sarimsoq, kartoshka, pishloq, ziravorlar, tuz va boshqalar bunga misol bo'ladi.

Qiyman tayyorlangan kotletlar oz miqdorda yog' solingan tovada, baland olovda, tova qopqog'ini yopmasdan, ikki tomoni qovurib pishiriladi. Keyin tovani qopqog'ini yopib, tayyor holga

kelguncha past olovda pishiriladi. Bu vaqtda kotletlarga sous yoki smetana quyib, ularni dimlash mumkin. Ba'zi hollarda kotletlar maxsus bug'da pishiriladi yoki bug'lanadi. Kotletlar ko'pincha oval shakliga ega bo'ladi, bu kotletlarni qovurish uchun qulay bo'lgan shakl hisoblanadi.

4.2. XOM-ASHYO HAQIDA

Qiyma (lotincha farcire - "to'ldirmoq" yoki fransuzcha Farce - "to'ldirish" so'zidan olingan) - maydalangan xom go'sht (mol, qo'y, parranda go'shti va hokazo), turli xil taomlar tayyorlash uchun yarim tayyor mahsulot sifatida ishlatiladi.

Qiyмага tuz, qalampir va boshqa tarkibiy qismlar qo'shiladi, so'ngra turli xil taomlar tayyorlash uchun ishlatiladi.

Qiymadagi foydalikimyoviy komponentlarning konsentratsiyasi tanlangan go'sht va uning sifatiga bog'liq. Eng foydali yarim

tayyor go'sht mahsulotlari – tovuq yoki kurka go'shti hisoblanadi. Ularning asosiy afzalliklari – ozuqaviy qiymati yuqoriligi va past kaloriyaliligi hisoblanadi.

Qiyma inson organizmi tomonidan juda yaxshi o'zlashtiriladi. U parhezli taomlar menyusiga qo'shiladi. Keksalar, parhezdagi insonlar, hamda oshqozon-ichak kasalliklari bilan og'rigan bolalar uchun ham tavsiya etiladi. Qiyma ko'plab mikroelementlar (fosfor, kaliy, magniy, temir, yod), oqsil, E, A, B guruhi vitaminlari manbai hisoblanadi.

Qiymani turli usulda qaynatib, qovurib, dimlab pishirish mumkin. Qiymadan tayyorlanadigan eng keng tarqalgan retsept bu kotlet hisoblanadi. Qiymadan yana teftel, bifshteks, pirog, lazanya, rulet va boshqa ko'plab taomlar ham tayyorlanadi.

100 gr qiymaning energetik quvvati				
Kaloriyaliligi	Oqsillar	Yog'lar	Uglevodlar	Glikemik indeks
241 kkal	24 gr	15 gr	0 gr	0 gr

Muzlatilgan yarim tayyor kotletlar ishlab chiqarish zanjirini yaratish respublika xalq xo'jaligi uchun katta ahamiyatga ega. Mahalliy ishlab chiqarilgan muzlatilgan yarim tayyor kotletlar ichki bozorning katta qismini egallashga qodir.

Hozirgi vaqtda respublikada muzlatilgan yarim tayyor kotletlar ishlab chiqarishni rivojlantirish va ushbu mahsulotlar importini qisqartirish yo'nalishida bozor tarkibini o'zgartirish uchun barcha shart-sharoitlar mavjud.

Ushbu loyiha faoliyatining uzluksizligi va barqarorligini belgilovchi eng muhim jihatlaridan biri – bu loyihani zarur xom-ashyo bilan uzluksiz ta'minlashdir.

Muzlatilgan yarim tayyor kotletlar ishlab chiqarish uchun asosiy xom-ashyo bu qiyma hisoblanadi. Undan tashqari, kotletlarni tayyorlash uchun:

- tuz;
- piyoz (ba'zan sarimsoq);
- qalampir kerak bo'ladi.

Nomlanishi	O'lchov birligi	Narxi (ming so'm)	Yillik talab(kg)	Yillik qiymati (ming so'm)
Mol go'shtli yarim tayyor kotlet	kg	80	7 280	582 400
Tovuq go'shtli yarim tayyor kotlet	kg	55	15 600	858 000
Jami	X	X	X	1 440 400

4.3. JIHOZ VA USKUNALAR. ISHLAB CHIQARISH JARAYONI

Muzlatilgan yarim tayyor kotletlar ishlab chiqarish uskunalar to'plami quyidagi uskunalardan iborat:

Nº	Uskuna nomi	Soni (dona)
1	Split-sistema (ishlab chiqarish binosida havoni sovutish tizimi)	1
2	Go'sht maydalagich	2
3	Kotletlarga shakl berish uskunasi	1
4	Muzlatgich	2
5	Qiyma aralashtirgich	1
6	Yarim tayyor mahsulotni qadoqlash uskunasi	1

Muzlatilgan yarim tayyor kotletlar ishlab chiqarishni tashkil etish uchun yuqoridagi uskunalar to'plamini maqbul yetkazib beruvchidan sotib olish maqsadga muvofiq. Hozirgi vaqtda yurtimizda turli xil uskunalarni yetkazib beruvchi va loyiha tashabbuskoriga uskunalarni to'g'ri ishlatishni o'rgatuvchi injiniring tashkilotlari mavjud.

Muzlatilgan yarim tayyor kotletlar ishlab chiqarish – har doim foyda keltiradigan biznes. Yarim tayyor mahsulotlarga talab yuqori, chunki ular ovqat tayyorlash jarayonini soddalashtiradi. Kotletlar ishlab chiqarish mini zavodini tashkil qilish uchun uskunalar sarmoya kiritish kerak, bu yuqori rentabelli mahsulotlar ishlab

chiqarishga imkon beradi. Zamonaviy uskunalar deyarli to'liq avtomatlashtirilgan va yuqori unumdorlik hamda minimal xizmat ko'rsatish xarajatlari bilan ajralib turadi.

Yaxshi jihozlangan ishlab chiqarish sexi muvaffaqiyatli ishlashning kalitidir

Ishlab chiqarish jarayonini tashkil etishda qaysi talablarga rioya qilish muhim? Avvalo, xodimlar uchun xavfsizlikni va maydonning sanitariya standartlariga muvofiqligini ta'minlash kerak. Obyektda kuchli ventilyatsiya, havo harorati nazorati tizimi bo'lishi kerak. Bu tizim orqali harorat rejimi nazorat qilinadi - har bir ishlab chiqarish uchastkasida optimal sharoit saqlanadi. Go'sht mahsulotlari saqlanadigan hudud eng sovuq bo'ladi (agar tez muzlatish kameralarini hisobga olmasak). Bunday uchastkalarda harorat +4 darajagacha bo'ladi. Go'sht, qiyma va yarim tayyor mahsulotlar bilan ishlash amalga oshiriladigan joylarda harorat +10 +12 darajagacha ko'tariladi. Ishxonada

sifatli yorug'likni ta'minlash juda muhimdir. Kun davomida tabiiy yorug'lik, kechqurun yaxshi sun'iy yorug'lik bo'lishi kerak. Yorug'lik yetishmasligi jarohatlarga, ko'rish qobiliyati buzilishiga, asab kasalliklariga olib keladi.

Ishlab chiqarish uchun asosiy uskunalar

Yarim tayyor mahsulotlar, kotletlar ishlab chiqarish maxsus uskunalar yordamida amalga oshiriladi. Bunday vazifalar uchun quyidagi uskunalar qo'llaniladi:

- sanoat go'sht maydalagichlari;
- suyak presslash uskunasi (tovuq, baliq uchun);
- turli xil funktsiyalarga ega qiyma go'sht aralashtirgichlari;
- non urvoqlari bilan qoplash uskunasi;
- muzlatgichlar;
- muzlatish kameralari.

Uskunalar sinovdan o'tgan ishlab chiqaruvchilar tomonidan ishlab chiqarilgan va to'xtovsiz ishlaydigan bo'lishi kerak. Qurilmalarning ishida buzilishlar – ishlamay turib qolishga va zarar ko'rishga olib keladi. Undan tashqari bitta qurilmani ta'mirlash uchun butun ishlab chiqarish jarayonini to'xtatishga to'g'ri keladi, buni esa o'z navbatida hech kim xohlamaydi.

Kotlet ishlab chiqarish uskunolari zanglamaydigan po'latdan tayyorlanadi. Zanglamaydigan po'lat bunday vazifalar uchun asosiy materialdir. Zanglamaydigan po'lat oziq-ovqat mahsulotlariga bevosita teginsa ham uning xususiyatlarini o'zgartirmaydi. Kotlet ishlab chiqarish turar joylardan uzoqda joylashgan hududda amalga oshiriladi.

Go'sht ajratish uskunasi

Kotlet ishlab chiqarish sxemasiga go'shtni bo'laklarga

ajratish, suyakidan tozalash va kesish, go'shtni saralash, go'sht maydalagichdan o'tkazish, ayrim hollarda esa maxsus suyak presslaridan foydalanish kiradi. Keyin qiyma aralashtirgichda aralashtiriladi va tayyorlanayotganda uning harorati nazorat qilinadi. Bu holda ishlatiladigan asosiy kesish asboblari – pichoqlar, maxsus arra va trimmerlar.

Katta bo'laklarni kesish uchun yerga o'rnatiladigan va bir soat ichida bir necha o'nlab katta go'shtlarni kesishi mumkin bo'lgan lentali arralardan foydalanish tavsiya etiladi. Alohida qismlar bilan ishlaganda, qo'lda ushlab turadigan lentali arralardan foydalanish qulay. Kesish uskunalari yengil, yetarlicha yuqori quvvatda ishlashi va xavfsiz bo'lishi kerak.

Go'shtdan suyaklarni ajratish uchun press uskunalar

Go'shtdan suyaklarni ajratish uchun press uskunalari – kotletlar ishlab chiqarish uchun uskuna bo'lib, yarim tayyor mahsulotlar uchun qiyma tayyorlash imkonini beradi. Ba'zi modellar tovuq va baliq bilan ishlash uchun maxsus mo'ljallangan. SUNBY 100

modeli aynan shunday mahsulotlarda go'shtni suyakdan ajratish uchun mo'ljallangan. Uskuna soatiga o'rtacha 500 kg go'shtni qayta ishlashga qodir. Kotlet mahsulotlarini ishlab chiqarish texnologiyasi xom-ashyo sifati ustidan qattiq nazoratni o'z ichiga oladi.

Qiyma tarkibida mayda suyaklar, parchalanmalar va umuman biron bir ortiqcha narsa bo'lmasligi kerak. Shuning uchun bunday qurilmalarning sifati qat'iy talablar qo'yiladi. Ishlab chiqarish sexlarida faqat eng ishonchli uskunalar modellari ishlatiladi, bu esa birinchi martaba mukammal qiyma olish imkonini beradi. Bunday xom-ashyoni keyinchalik qayta tekshirish, qayta ishlash kerak emas.

Professional go'sht maydalagichlar

Kotlet ishlab chiqarish jarayonida maxsus kuchli go'sht maydalagichlar alohida o'rin tutadi. Professional go'sht maydalagichlar tufayli yuqori sifatli suvli (сочный) qiyma olish mumkin. Go'sht maydalagich kotlet tayyorlash mashinasi emas,

U faqat go'shtni maydalaydi. U to'g'ridan-to'g'ri asosiy xom-ashyoni (go'sht bo'laklarini), shuningdek, unga qo'shilishi mumkin bo'lgan boshqa ingredientlarni qayta ishlaydi.

Kotlet ishlab chiqarish uchun qiyma aralashtirgich

Muzlatilgan yarim tayyor kotletlarni ishlab chiqarish ko'plab ingredientlardan tashkil topgan va yaxshilab aralashtirilgan qiyma go'shtdan tayyorlanadi. Mahsulotda turli xil maydalangan go'sht, ziravorlar, sabzavotlar, shuningdek, qo'shimcha tarkibiy qismlar (masalan, soya, pishloq) bo'lishi mumkin. Ko'p narsa mahsulotda ishlatiladigan retseptga bog'liq. Bugungi kunda ishlab chiqaruvchilar mahsulot tarkibi va retseptini turli xil yangiliklar bilan boyitmoqdalar va iste'molchilarga yarim tayyor mahsulotlarning yangi turlarini taklif qilmoqdalar. Qiyma go'shtning optimal tarkibini tayyorlash uchun qiyma aralashtirgichlar kerak. Xom-ashyo kotlet tayyorlash uchun mashinaga kirishdan oldin uni

yaxshilab aralashtirish kerak. Hozirgi kunda ushbu turdagi sanoat tizimlari keng assortimentda taqdim etilmoqda. Ular shpallar va shneklar bilan jihozlanishi mumkin va ilg'or versiyalarda ikkala turdagi komponentlar qo'llaniladi. Qiyma aralashtirgichlari bir va ikki darajali turlarga bo'linadi. Ingredientlarni aralashtirganda, ichkarida vakuum hosil bo'lishi mumkin.

Sotuvda turli xil ishlash prinsipidagi modellarni topish mumkin:

- elektr;
- pnevmatik;
- gidravlik.

Yuqori sifatli qiyma go'sht aralashtirgichlari butunlay zanglamaydigan po'latdan yasalgan bo'ladi. Bu uskunaga texnik xizmat ko'rsatishni sezilarli darajada osonlashtiradi va ishlab chiqarishda tozalikni saqlashga imkon beradi.

Kotletlar ishlab chiqarish mahsulotlarni tayyorlashdan boshlanadi. Buning uchun – tovuq, mol, qo'y va parranda go'shti, shuningdek, baliq go'shti ishlatiladi. Kotletlar faqat go'shtning

o'zidan tayyorlanmaydi. Ba'zi kotletlarga retsept bo'yicha sabzavot (kartoshka) pyurelari, pishloq va boshqa qo'shimcha mahsulotlar qo'shilishi kerak. Faqat go'shtdan tayyorlangan yarim tayyor mahsulotlarning narxi juda yuqori bo'lib ketishi va ularning sotilishi yuqori bo'lmasligi mumkin.

Go'shtdan tashqari, kotletlarga tuz, piyoz (ba'zan sarimsoq) va qalampir qo'shiladi. Bular kotletlarni tarkibiga kiruvchi asosiy mahsulotlardir. Boshqa mahsulotlar retsept bo'yicha qo'shilishi mumkin. Maydalangandan so'ng, bu komponentlarning barchasi qiyma bilan birga qiyma aralashtirgichda, bir jinsli massaga aylanguvcha aralashtirilishi kerak. Aralashtirish jarayonida qiyma kislorod bilan boyitiladi va buning natijasida kotletlar mayin bo'ladi, hamda pishirilganda suvli va ishtahani ochadigan bo'lib chiqadi. Jarayonning davomiyligi 60 soniya bo'lishi kerak. Aralashtirish jarayoni uzoqroq davom etsa, yog' go'shtdan ajralib

chiqadi va aralashtirgich devorlariga yopishib qoladi, buning natijasida tayyor mahsulotlar sifatsiz va quruq bo'lib chiqadi.

Aralashtirilgan qiyma go'sht qoliplash mashinasiga yuklanadi, bu esa pastki qismida teshik bo'lgan bunkerdir. Teshik ostida shakllar joylashgan aylanadigan stol o'rnatilgan. Maxsus pichoq massani bunkerdagi teshikdan pastga, ya'ni shakl beruvchi qoliplarga yetkazib beradi, u yerda avtomatik ravishda (navbatma-navbat) shakllarga kiradi. Shakllangan kotletlar lentaga tashlanadi. Tayyor bo'lgan yarim tayyor mahsulotlar idishlarga joylashtiriladi va past gradusli muzlatish kamerasiga joylashtiriladi.

Mahsulot sifati – tashqi ko'rinishi, mustahkamligi, ta'mi, hidi, organoleptik xususiyatlari va vazni bo'yicha tekshiriladi. Partiyadan tanlangan namunalar namlik, non va tuz miqdori uchun tekshiruvdan o'tadi.

Kotletlarning ta'mi va hidi issiqlik bilan ishlov berishdan keyin tekshiriladi. Taom ziravorlar ta'mi bilan o'rtacha sho'r, konsistensiya – elastik, suvli, non bo'laklaridagi mahsulotlar – oltin-jigarrang tiniq qobiq bilan qoplangan bo'ladi.

Yarim tayyor mahsulotlar 3, 5 yoki 10 donadan qilib, pergament, plastik idish yoki plastik paketlarda qadoqlanadi. Yorliqda yarim tayyor mahsulotning nomi, mahsulotning og'irligi, qachon ishlab chiqarilganligi va saqlash muddati ko'rsatilgan ishlab chiqaruvchi to'g'risidagi ma'lumotlar ko'rsatiladi.

4.4. INFRASTRUKTURA

Ushbu loyihada qurilish montaj ishlari amalga oshirilmaydi. Loyihani amalga oshirish uchun maqbul joydan bino ijaraga

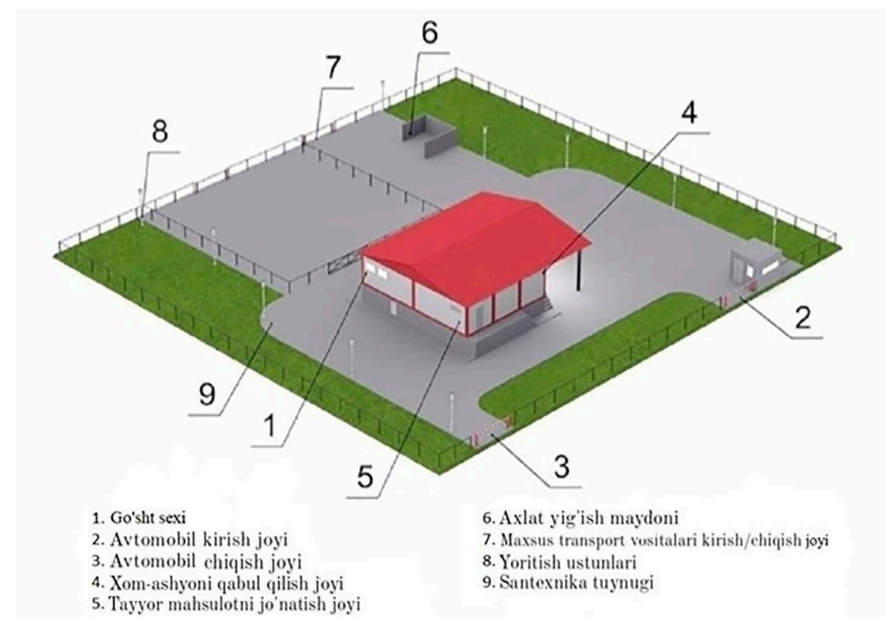
olinadi. Ammo jihoz va uskuna binoda joylashishi uchun binoni moslashtirish zarur bo'ladi.

Ushbu loyihani amalga oshirish uchun binolar va joy tanlash alohida e'tibor talab qiladi. Muzlatilgan yarim tayyor kotlet mahsulotlari ishlab chiqarish atrof-muhitga salbiy ta'sir ko'rsatmaydi. Ishlab chiqarishni tashkil etishni faqat barcha xavfsizlik talablari bajarilgan taqdirda amalga oshirish mumkin.

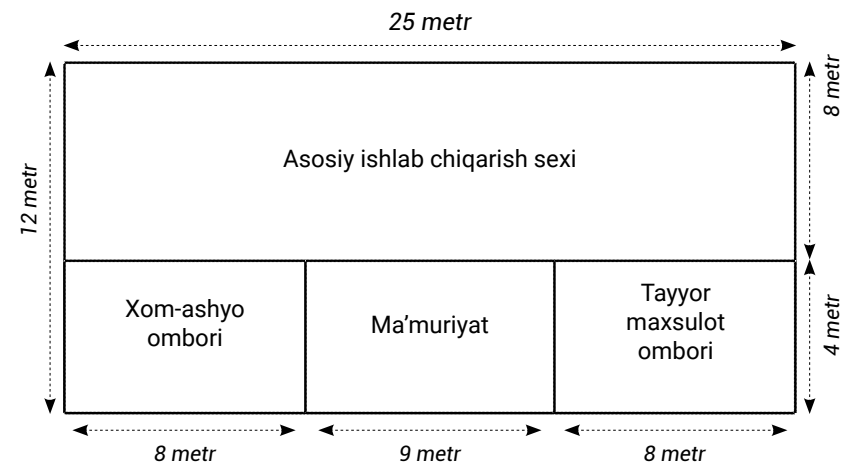
Jihoz va uskuna binoda joylashishi uchun binoni o'lchamlari quyidagicha bo'lishi kerak.

Nº		Balandligi, m	Eni, m	Uzunligi, m	Binoning umumiy maydoni, m ²	Binoni xajmi, m ³
1	Asosiy ishlab chiqarish binosi	8	8	25	200	1600
2	Xom-ashyo omborxonasi	8	4	8	32	256
3	Tayyor mahsulotlar omborxonasi	8	4	8	32	256
4	Ma'muriyat uchun	8	4	9	36	288
5	Jami				300	2400

Bundan tashqari ishlab chiqarish sexi aholi punktlaridan uzoqroqda joylashishi, ushbu hudud 380V li elektr energiyasi va suv ta'minoti bilan ta'minlangan bo'lishi zarur.

Ishlab chiqarishni tashkil etish binosi to'g'risida ma'lumot

5. MARKETING KONSEPSIYASI

5.1. MARKETING KONSEPSIYASI

Zamonaviy dunyoda loyiha faqat iste'molchilarning talablarini e'tiborsiz qoldirmasa, muvaffaqiyatga erishishi mumkin. Talablarni tadqiq qilish va mijozlarning maksimal talablarini qondirish samaradorligini oshirish uchun yangi mijozlarni qo'lga kiritishni hamda mavjud mijozlarga sifatli xizmat ko'rsatishni, mahsulot yetkazib berishni davom ettirmoqchi bo'lgan tadbirkor, ular haqiqatan ham nimani xohlashlarini va ularga nima kerakligini bilishi kerak.

Bozorni segmentatsiya qilish turli xil obyektlar bo'yicha amalga oshiriladi, ammo marketingda eng katta e'tibor iste'molchilarning xohishlariga qaratiladi. Shu bilan iste'molchilar tashkilotning marketing harakatlariga turli xil qarashlari bo'yicha bozorni segmentatsiya qilishi kerak bo'ladi.

Bozor segmenti – o'xshash afzalliklarga ega bo'lgan, bir xil xususiyatlarga xos va marketing takliflariga bir xil javob beradigan iste'molchilar majmui.

Taklif tuzilmasidan kelib chiqib, bozorning quyidagi makrosegmentlarini ajratish kerak:

- **iste'mol bozori**
- **sanoat bozori.**

Iste'mol bozori. Bizning ushbu segmentdagi iste'molchilarimiz respublikaning turli yoshdagi, har xil daromad darajasi va oilaviy ahvoli turlicha bulgan barcha aholisidir.

O'zbekiston aholisi soni bo'yicha MDH mamlakatlari orasida Rossiyadan keyin ikkinchi o'rinda turadi. BMT Aholishunoslik jamg'armasining jahon reytingida respublika 41-o'rinni egallaydi.

O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekiston Respublikasining doimiy aholisi 2024-yil 22-aprel holatiga 37 milliondan ortiq kishini tashkil etdi.

O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining ma'lumotlariga ko'ra, aholi daromadlari o'sishda davom etmoqda.

O'zbekiston bozorida raqobatchi bo'lgan ko'plab mahalliy korxonalar faoliyat ko'rsatmoqda.

Raqobatchilar
FAVORITE FOOD GROUP XK
NOSIROV-MEAT PRODUCT MChJ
LINA EXCLUSIVE PRODUCT MChJ
MAKIZ BARAKA MChJ
VARIM VA PARIM MChJ
XODJIZADAEVA M. M. YATT
XUDOYBERDI FAYZ SERVIS MChJ
BIG GO GOLD BUSINESS MChJ
DOMASHNIY VKUS OK
ICE AND GOLD MChJ

Ammo bozorda barcha ishlab chiqarilgan mahsulotlarga yetarlicha talab mavjud va keskin raqobat kuzatilmaydi.

O'zbekiston Respublikasining bozor iqtisodiyotiga o'tishi, iqtisodiy mustaqilligini ta'minlash va mamlakatning eksport salohiyatini kengaytirish mavjud standartlarga mos keladigan zamonaviy, yuqori sifatli mahsulotlar ishlab chiqarishni talab qiladi.

Ushbu loyiha O'zbekiston Respublikasi hududida muzlatilgan

yarim tayyor go'sht (kotlet) mahsulotlari ishlab chiqarishni tashkil etish orqali O'zbekiston Respublikasining ushbu mahsulotlar ishlab chiqarish salohiyatini oshirishga qaratilgan. Ushbu loyihani amalga oshirish mahalliy va jahon bozorida talab yuqori bo'lgan yuqori sifatli muzlatilgan yarim trayyor go'sht (kotlet) mahsulotlarini ishlab chiqarishga imkon beradi.

Loyiha tashabbuskoriga mahsulot sotilishining asosiy rag'batlantiruvchi omillari quyidagilardan iborat bo'lishi zarur.

- narx;
- sifat.

Loyihaning marketing strategiyasi ishlab chiqarilayotgan mahsulot sifatiga, mahsulotning ushbu turiga bo'lgan talabni doimiy ravishda o'rganishga, bozordagi vaziyatga moslashuvchan javob berishga asoslanadi. Shuningdek, loyihaning mablag'larini loyihani kengaytirishga qayta yo'naltirish va shundan kelib chiqib, narxlar siyosati va taktikasining moslashuvchanligiga erishish orqali marketing strategiyasini takomillashtirib borishi kerak.

Ushbu loyiha bo'yicha ishlab chiqarishga mo'ljallangan mahsulotlar assortimenti bozorda raqobatchilar tomonidan sotiladigan narxlarning qiyosiy tahlili quyida keltirilgan:

№	Assortiment nomi	O'lchov birligi	Sotish narxi, ming so'm	
			Loyiha tashabbuskorida	Raqobatchilarda
1	Mol go'shtli yarim tayyor kotlet	kg	80	86
2	Tovuq go'shtli yarim tayyor kotlet	kg	55	60

Yuqorida keltirilgan jadvaldan ko'rinib turibdiki, loyiha bozorda o'rtacha xaridor uchun qulay bo'lgan mahsulot sotish narxining pastligi afzalligiga ega.

Bozorni o'rganish va tadbirkorlarning ilg'or tajribasi shuni ko'rsatdiki, ishlab chiqarishni tashkil etishda bozor konyunkturasini doimiy ravishda o'rganish kerak.

Loyiha tashabbuskori quyidagi tadbirlarni amalga oshirishni rejalashtirishi zarur.

- Mahsulotlarning asosiy xaridorlari ulgurji savdo-tijorat tashkilotlari ekanligini hisobga olgan holda, raqobatchilarning mahsulot yetkazib berish jadvalarini va mahsulotga bo'lgan talab intensivligini, ushbu bozordagi narxlar holatini diqqat bilan o'rganish, uni istiqbolda prognoz qilish va mahsulotlarni yetkazib berish va sotish narxlarini oldindan tuzatish zarur;

- Faol maqsadli reklama ishlarini o'tkazish.

Hududlardan foydalanish samaradorligini oshirish, shuningdek, sarflangan mablag'larni qaytarishni tezlashtirish uchun so'nggi paytlarda zamonaviy ishlab chiqarish korxonalari tashkil etilmoqda. Investitsiyalarni qaytish muddati eski texnologiyalar asosida tashkil etilgan korxonalar bilan taqqoslaganda sezilarli darajada qisqa. Zamonaviy ishlab chiqarish uskunalarning energiya tejaydigan turini qo'llashning maqsadga muvofiqligi aniq.

Muzlatilgan yarim tayyor go'sht (kotlet) mahsulotlari ishlab chiqarish uskunalarning energiya tejaydigan turlari mamlakatimizda hali keng tarqalmagan, ammo so'nggi paytlarda u tobora ommalashib bormoqda. Bu kelgusida mamlakatimiz hududida muzlatilgan yarim tayyor go'sht (kotlet) mahsulotlari turlarining ko'payishiga olib keladi.

Loyiha tashabbuskori o'zining vazifasi maksimal foyda olish

deb bilishi lozim, shu bilan birga mahsulotning narxi iste'molchilar uchun maqbul bo'lishi kerak.

Narxni belgilashning asosiy tamoyili tovarning narxini shunday darajada belgilashdirki, u birinchidan, sotuvchining tovar uchun sarflagan xarajatlarini qoplashi va ikkinchidan, sotuvchi ham, xaridor ham o'zaro foyda (foyda, daromad) olishini ta'minlashi zarur.

Nomlanishi	O'lchov birligi	Maksimal ishlab chiqarishdagi soni	Sotish narxi (ming so'm)	Summasi (ming so'm)
Mol go'shtli yarim tayyor kotlet	kg	7 280	80	582 400
Tovuq go'shtli yarim tayyor kotlet	kg	15 600	55	858 000

6. ISHLAB CHIQRISH REJASI

6.1. ISHLAB CHIQRISH REJASI

Loyihani samarali amalga oshirish uchun loyiha tashabbuskori quyidagi tadbirlarni amalga oshirishi lozim bo'ladi:

1. Loyiha konsepsiyasini ishlab chiqish;
2. Loyiha texnik-iqtisodiy asoslarini, moliyaviy hisob-kitoblarini va marketing strategiyalarini ishlab chiqish;
3. Loyiha tashabbuskori tadbikorlik subyekti sifatida tashkilotini davlat ro'yxatidan o'tkazish;
4. Ishlab chiqarishni tashkillashtirish uchun maqbul shartlardagi bino izlash;
5. Uskuna va xom-ashyo yetkazib beruvchilar bilan aloqalarni o'rnatish;
6. Kredit tashkilotlari bilan muzokaralar o'tkazish va moliyalashtirish manbalarini aniqlash;
7. Loyihani moliyalashtirish hujjatlarini ishlab chiqish va bankka taqdim etish;
8. Bank tomonidan moliyalashtirishning ochilishi;

9. Ijaraga olingan bino mulkdori bilan shartnoma rasmiylashtirish;

10. Binoga uskunalar to'plamini to'g'ri joylashtirish;

11. Mahsulot ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish;

12. Sotishni tashkil qilish.

Loyiha tashabbuskori loyihani amalga oshirishning birinchi yilida 60% dan ishlab chiqarish quvvatlarini bosqichma-bosqich o'zlashtirishni va loyihani amalga oshirishning 5-yiliga kelib ishlab chiqarish quvvatini kamida 75% gacha yetkazishni rejalashtirishi zarur.

Yillar bo'yicha quvvatlarni o'zlashtirish koeffitsiyenti:

	1 yil	2 yil	3 yil	4 yil	5 yil
Quvvat o'zlashtirilishi % da	60%	60%	65%	65%	75%

Ekologik hujjatlarni rasmiylashtirish

Ekologik nazorat obyektlari quyidagilardan iborat:

yer, yer osti boyliklari, suvlar, o'simlik va hayvonot dunyosi, atmosfera havosi atrof-muhitga ta'sir ko'rsatuvchi tabiiy va texnogen manbalar atrof-muhit ifloslanishiga va tabiiy resurslardan nooqilona foydalanilishiga olib kelishi, fuqarolarning hayoti va sog'lig'iga tahdid solishi mumkin bo'lgan faoliyat, harakat yoki harakatsizlik.

Ekologik nazoratning turlari:

- davlat ekologik nazorati;
- idoraviy ekologik nazorat;
- ishlab chiqarish ekologik nazorati;
- jamoatchilik ekologik nazorati.

Har qanday yangi loyiha bo'yicha ishlab chiqarish korxonasini tashkil etilishida ekologiya yo'nalishi bo'yicha 5 ta normativ-hujjat ishlab chiqilishi majburiy tarzda qonunchiligimiz bilan mustahkamlanib qo'yilgan. Bular:

AMTA – atrof-muhitga ta'siri arizasi haqidagi hujjat;

EOA – ekologik oqibatlar arizasi haqidagi hujjat;

PDV – atmosfera qatlamiga chiqariladigan tashlamalar haqidagi normativ;

PDS – yer qatlamiga chiqariladigan zararli chiqindi oqavalar haqidagi normativ. Agar chiqindi suvlar kanalizatsiya tarmog'iga ulansa KEN normativi ishlab chiqariladi ;

PDO – ishlab chiqarish korxonasining faoliyati davomida ajraladigan sanoat va maishiy chiqindilarning hududga va atrofga joylashtirilishi haqidagi normativ. Agar chiqindilar ekologik sertifikatlangan bo'lsa kompensatsion to'lovlarga tortilmaydi.

7. HR REJASI

7.1. HR REJASI

Loyiha tashabbuskori har bir xodim loyihaning muvaffaqiyatiga to'liq hissa qo'shishi va shu bilan birga o'zining professional, shaxsiy o'sishi va ijtimoiy himoyalangan bo'lishi uchun barcha zarur amallarni bajarishi lozim. Mehnat haqi adolatli bo'lishiga va xodim hamda loyiha tashabbuskori o'rtasidagi munosabatlarning sheriklik tamoyillarini aks ettirishiga intilishi kerak.

Ushbu loyihada xodimlarning soni - 8 kishini, shu jumladan ma'muriy va boshqaruv xodimlari - 1 kishini, ishchi xodimlar - 7 kishini tashkil qiladi.

(ming so'mda)

Xodimlar	Soni	Ish haqi	Oylik ish haqi	Ijtimoiy soliq (12%)	Jami
1. Boshqaruv va adminstratsiya					
Bosh direktor	1	6 000	6 000	720	6 720
Jami	1		6 000	720	6 720
2. Mahsulot sotish va marketing bo'limi					
Buxgalter	1	3 000	3 000	360	3 360
Jami	1		3 000	360	3 360
3. Ishlab chiqarish					
Bosh texnolog	1	4 000	4 000	480	4 480
Go'shtchi	1	3 000	3 000	360	3 360
Formachi	1	3 000	3 000	360	3 360
Farrosh	1	1 500	1 500	180	1 680
Qadoqlovchi	2	2 500	5 000	600	5 600
Jami	6		16 500	1 980	18 480
Jami xodimlar	8		25 500	3 060	28 560
Yillik jami			306 000	36 720	342 720

8. TA'MINOT REJASI

8.1. TA'MINOT REJASI

Loyihani muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun xom-ashyo, asosiy vositalar va boshqa resurslar bilan o'z vaqtida ta'minlanishi zarur.

Loyiha bo'yicha to'liq quvvatda mahsulot ishlab chiqarilganda, 35 tonna xom-ashyo mahsulotlari zarur bo'ladi. Ammo loyiha tashabbuskori, 1-yilda uskunalar 60% quvvat bilan ishlayotganligi sababli 21 tonna xom-ashyo mahsulotlari bilan ta'minlashi zarur.

Bundan tashqari ishlab chiqarish va ma'muriy xarajatlar uchun ham xom-ashyo va materiallar talab etiladi va bu hisob-kitoblarda keltirilgan.

Asosiy vositalarni ham ya'ni jihoz va uskunalarni o'z vaqtida sotib olish, olib kelish, bojxonada rasmiylashtirish, o'rnatish va ishga tushirish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunda jihoz va uskunalar uchun ishlab chiqaruvchilar bilan muzokaralar olib borish, shartnoma tuzish, akkreditiv ochish, pul mablag'larini o'tkazib berish jarayonlari alohida nazorat qilinishi zarur.

Ushbu loyihani amalga oshirish uchun energiya resurslari talab qilinadi.

Yillik foydalanish xarajatlari to'g'risidagi ma'lumotlar quyidagi jadvalda keltirilgan.

Nomlanishi	O'lchov birligi	Yillik ehtiyoj	Birlik narxi (ming so'm)	Yillik xarajatlar (ming so'm)
Elektr energiyasi	kVt*soat	118 400	0.9	106 560
Jami	X	X	X	106 560

9. MOLIVAVIY REJA

9.1. MOLIVAVIY REJA

Loyihani amalga oshirish uchun zarur bo'lgan vaqt (uni moliyalashtirishdan tortib, kredit va foizlarni to'lash bilan amalda yakunlashgacha) 5 yilni tashkil etadi.

Kredit mablag'larini jalb qilish bo'yicha tashkiliy tadbirlarni o'tkazish, shartnomalarni rasmiylashtirish uchun yana 1 oy kerak bo'ladi.

Shunday qilib, loyihaning umumiy davomiyligi 5 yilni tashkil etadi, bu yerda birinchi oy investitsiya davri hisoblanadi.

Ushbu loyihani o'z mablag'lari va jalb qilinadigan kredit mablag'lari hisobidan moliyalashtirish zarur.

Loyiha qiymati (byudjet) 300 mln. so'mni (shundan 170 mln. so'mi kredit mablag'lari hisobidan) tashkil etadi.

Loyiha qiymati, shuningdek, butun loyiha bo'yicha xarajatlar tarkibi ilovalarda keltirilgan.

Tarkibiy qismlar	Summa (ming so'm)	Tuzulishi
O'z mablag'i		
Moliyaviy xarajatlar	30 600	10%
Aylanma mablag'	99 400	33%
Jami o'z mablag'lari	130 000	43%
KREDIT RESURLARI		
Kredit summasi	170 000	57%
Jami moliyalashtirish manbalari	300 000	100%

9.2. LOYIHANI AMALGA OSHIRISH UCHUN OLINADIGAN KREDIT SHARTLARI

Ushbu loyihani moliyalashtirish uchun kredit olish, bank orqali quyidagi shartlar asosida amalga oshiriladi:

- kreditning qaytarish muddati - 5 yil;
- yillik foiz stavkasi - 18%;
- imtiyozli davr - 24 oy;
- kredit bo'yicha asosiy qarzni to'lash davriyligi - qaytarish jadvaliga muvofiq.

Kreditni qaytarish kafolati sifatida loyiha tashabbuskori tomonidan ko'chmas mulk, sotib olinayotgan jihoz va uskunalar, transport vositalari va boshqa mol-mulklar taklif etilishi mumkin. Ushbu mulklar mustaqil baholash tashkiloti tomonidan baholanadi. Ushbu baholash hisobotiga muvofiq, baholanayotgan mulkning umumiy bozor qiymati kreditni qaytarish kafolati sifatida taklif etiladi.

9.3. LOYIHANI MOLIYALASHTIRISH: MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMI VA MANBALARI

Loyiha kredit mablag'lari va o'z mablag'lari hisobidan muzlatilgan yarim tayyor go'sht (kotlet) mahsulotlari ishlab chiqarish uchun moliyalashtiriladi.

(ming so'mda)

Asosiy vositalar va TMZ larning nomi	O'lchov birlig	Soni	Narxi	Sum- masi	Sotuv- chi	Pul mablag'lari manbaasi	
						Bank krediti	O'z mablag'lari
Ishlab chiqarish jihozlari							
Split-sistema (ishlab chiqarish binosida havoni sovutish sistemi)	dona	1	30 000	30 000	Xitoy Xalq Respub- likasi	30 000	-
Go'sht maydalagich (Мясорубка)	dona	2	10 000	20 000		20 000	-
Kotletlarga shakl berish uskunasi	dona	1	28 000	28 000		28 000	-
Muzlatgich	dona	2	17 000	34 000		34 000	-
Qiyma aralashtirgich (Фаршомешалка)	dona	1	33 000	33 000		33 000	-
Qadoqlash uskunasi	dona	1	25 000	25 000		25 000	-
Jami				170 000	0	170 000	0

Kredit mablag'larining (ulardan foydalanilgan taqdirda) o'zini-o'zi qoplashi va o'z vaqtida qaytarilishini hisobga olgan holda iqtisodiy samaradorlikni baholashda:

loyiha tashabbuskori daromadlarni va zararlarni hisoblashda soliqlar va boshqa ajratmalarni ularni qo'llash bo'limlari bo'yicha hisobga olishi;

loyihani amalga oshirishdan kutilayotgan foydani, pul oqimini ishlab chiqarish va sotish rejasiga muvofiq hisoblashi;

foyda va zararlar to'g'risidagi hisobotni tuzishda loyiha tashabbuskori qanday soliq to'lovchisi ekanligini hisobga olishi zarur.

10. XULOSALAR

Moliyaviy tahlil natijalariga ko'ra quyidagi xulosalar chiqarildi:

1. **342,72 mln. so'mlik** mehnatga haq to'lash fondi bilan 8 ta ish o'rni tashkil etiladi.
2. Mahsulot ishlab chiqarish hajmi o'rtacha **1,2 mlrd.so'mga** yetkaziladi.
3. Investitsiya davrining oxirida barcha majburiyatlar qaytarilgandan so'ng korxona ixtiyorida **439 mln.so'm** ekvivalentidagi pul mablag'lari qoladi, bu esa ishlab chiqarishni yanada modernizatsiyalash va mahsulot turini kengaytirish imkonini beradi.
4. Yillik rentabellik ko'rsatkichlari ijobiy va yuqori. 5 yildan so'ng tashkilot **6,4 mlrd. so'mdan** yuqori daromad ko'radi.
5. Mutlaq likvidlik koeffitsiyenti (to'lov qobiliyati) xizmat ko'rsatishning 1-yilida **1,5** ni, 5-yilda esa **2,6** ni tashkil etadi.
6. O'z aylanma mablag'lari bilan ta'minlanganlik koeffitsiyenti

1-yil xizmat ko'rsatish uchun 0,1 ni tashkil qiladi, 5-yil esa bu ko'rsatkich 0,8 ga teng bo'ladi. Bu 5-yil ishlab chiqarish uchun xo'jalik o'zini o'z aylanma mablag'lari bilan **80%** ta'minlaydi degan ma'noni anglatadi.

7. Loyihaning rentabelligi foyda bilan bir xil tendensiyaga ega. Mahalliy sharoitlar uchun loyiha rentabelligi juda yuqori. Agar aktivlarning rentabelligi xizmat ko'rsatishning birinchi yilida **12,9%**, 5-yilda **27,9%** ni tashkil qilsa, sotish rentabelligi xizmat ko'rsatishning 1- yilida **4,8%** ni, 5-yilda esa **9,9%** ni tashkil qiladi.

8. Xizmat ko'rsatishning 1-yilida xarajatlar ulushi **92%** ni, 5-yilida esa **88%** ni tashkil etadi. Bu shuni anglatadiki, xizmat ko'rsatishning 1-yilida har bir ishlab topilgan 100 so'm uchun

xarajatlar 92 so'mni, daromadlar esa 8 so'mni, 5-yilida esa xarajatlar 88 so'mni, daromadlar esa 12 so'mni tashkil etadi.

9. **IRR** (ichki daromadlik normasi) **42,53%** ni tashkil qiladi.

10. **NPV** (sof diskontlangan daromad) **286,5 mln. so'mni** tashkil etadi

11. O'z-o'zini qoplash muddati, diskontsiz, **2 yil 1 oy**, 10% diskontni hisobga olgan holda **2 yil 5 oy**.

12. Zararsiz ishlash nuqtasi **10,00%**.

Umuman olganda, mazkur loyiha doirasida o'tkazilgan tadqiqotlar loyiha tashabbuskorining mukammal moliyaviy holatga va ijobiy tendensiyaga erishishini ko'rsatmoqda.

Ushbu xulosa loyihaning investitsion jozibadorligini ko'rsatadi.

11. LOYIHANING HISOB-KITOB QISMI

1-jadval

Loyihaning boshlang'ich va yakuniy ko'rsatkichlari
(ming so'mda)

Loyiha nomi	Yarim tayyor mahsulotlar ishlab chiqarish
Loyiha ma'lumotlari	
Mahsulot	Yarim tayyor muzlatilgan kotletlar ishlab chiqarish
Loyihaning umumiy qiymati	300 000
O'z mablag'lari	130 000
Bank krediti	170 000
Biznes reja tuzilgan sana	06.05.2024 yil
Kredit oluvchi	Loyiha tashabbuskori
Kredit oluvchi manzili	O'zbekiston Respublikasi
Bisnes reja uchun mas'ul shaxs	
Telefon	+998 93 183 22 88
Dollar kursi	12 700

2-jadval**Loyihaning boshlang'ich qiymati** (ming so'mda)

Nomi	Summa	Loyihada ishtirok etish			
		Kredit	%	O'z mablag'lari	%
Muzlatilgan yarim tayyor kotletlar ishlab chiqarish uskunalar to'plami	170 000	170 000	100%	-	0%
Aylanma kapital	99 400		0%	99 400	100%
Investitsion davrda kredit foizlari to'lovi	30 600		0%	30 600	100%
Jami	300 000	170 000	57%	130 000	43%

3-jadval**Moliyaviy reja** (ming so'mda)

Tarkibiy qismlar	Summa (ming so'm)	Tuzulishi
O'z mablag'i		
Moliyaviy xarajatlari	30 600	10%
Aylanma mablag'	99 400	33%
Jami o'z mablag'lari	130 000	43%
KREDIT RESURSLARI		
Kredit summasi	170 000	57%
Jami moliyalashtirish manbalari	300 000	100%

4-jadval**Asosiy vositalar va inventarlarni sotib olish uchun
mablag'larni taqsimlash** (ming so'mda)

Asosiy vositalar va TMZ larning nomi	O'lchov birlig	Soni	Narxi	Sum- masi	Sotuv- chi	Pul mablag'lari manbaasi	
						Bank krediti	O'z mablag'lar
Ishlab chiqarish jihozlari							
Split-sistema (ishlab chiqarish binosida havoni sovutish sistemasi)	dona	1	30 000	30 000	Xitoy Xalq Respub- likasi	30 000	-
Go'sht maydalagich	dona	2	10 000	20 000		20 000	-
Kotletlarga shakl berish uskunasi	dona	1	28 000	28 000		28 000	-
Muzlatgich	dona	2	17 000	34 000		34 000	-
Qiyma aralashtirgich	dona	1	33 000	33 000		33 000	-
Qadoqlash uskunasi	dona	1	25 000	25 000		25 000	-
Jami				170 000	0	170 000	0

5-jadval**Ta'sischi** (ming so'mda)

Tarkibiy qismlar	O'z mablag'laridan	Ulush, %da	Bank krediti hisobidan	Ulush, %da	Jami
Loyihaning umumiy qiymati	130 000	43%	170 000	57%	300 000
Uskunalar	-		170 000		
Moliyaviy harajatlari	130 000				

6-jadval**Ishlab chiqarish rejasi**

Ko'rsatkichlar	O'lchov birligi	1-yil	2-yil	3-yil	4-yil	5-yil
Mol go'shtli yarim tayyor kotlet	kg	6 720	6 720	7 280	7 280	8 400
Tovuq go'shtli yarim tayyor kotlet	kg	14 400	14 400	15 600	15 600	18 000

7-jadval**Ishlab chiqarish prognozi parametrlari** (ming so'mda)

Mahsulot turi	O'lchov birligi	Ishlab chiqarish hajmi											
		1 - yil			2 - yil		3 - yil		4 - yil		5 - yil		
		2024			2025		2026		2027		2028		
		60%	Quvvatda		60%	Quvvatda	65%	Quvvatda	65%	Quvvatda	75%	Quvvatda	
		Soni	Narxi	Summasi	Soni	Summasi	Soni	Summasi	Soni	Summasi	Soni	Summasi	
Yarim tayyor kotlet			1 329 600		1 329 600		1 440 400		1 440 400		1 662 000		
Jumladan													
Mol go'shtli yarim tayyor kotlet	kg	6720	80	537600	6720	537600	7 280	582 400	7 280	582 400	8 400	672 000	
Tovuq go'shtli yarim tayyor kotlet	kg	14400	55	792000	14400	792000	15600	858000	15600	858000	18 000	990 000	

8-jadval**Mahsulot sotilishi rejasi** (ming so'mda)

Ko'rsatkichlar	1 - yil	2 - yil	3 - yil	4 - yil	5 - yil	Jami
Mol go'shtli yarim tayyor kotlet	483 840	483 840	524 160	524 160	604 800	2 620 800
Tovuq go'shtli yarim tayyor kotlet	712 800	712 800	772 200	772 200	891 000	3 861 000
Jami	1 196 640	1 196 640	1 296 360	1 296 360	1 495 800	6 481 800

9-jadval

Ishlab chiqarilgan mahsulot tannarxini hisoblash (ming so'mda)

№	Xom ashyo nomi	O'lchov birligi	Narxi	Mol go'shtli yarim tayyor kotlet		Tovuq go'shtli yarim tayyor kotlet		Jami	
				Soni	Summasi	Soni	Summasi	Soni	Summasi
1	Mol go'shti	kg	80,0	0,60	48,00		-	6 720	537 600
2	Tovuq go'shti	kg	35,0		-	0,60	21,00	14 400	504 000
3	Charvi	kg	40,0	0,20	8,00	0,20	8,00	7 040	281 600
4	Non	kg	3,0	0,09	0,27	0,09	0,27	3 168	9 504
5	Piyoz	kg	3,2	0,10	0,32	0,10	0,32	3 520	11 264
6	Qalampir	kg	12,0	0,004	0,05	0,00	0,05	141	1 690
7	Tuz	kg	1,5	0,002	0,0030	0,0020	0,003	70	106
8	Ozuqaviy qo'shimchalar (Ziravorlar)	kg	35,0	0,002	0,07	0,0020	0,07	70	2 464
9	Suv	m ³	0,900	0,008	0,0072	0,016	0,0144	474	426
10	Elektr energiyasi	kVt*soat	0,900	2,0	1,80	4,0	3,60	118 400	106 560
11	Boshqa ishlab chiqarish xarajatlari	ming so'm			5,95		4,09		164 940
12	Umumiy tannarx	ming so'm			64,49		37,43		1 620 153
13	Boshqa adminstrativ xarajatlar	ming so'm			2,183		1,501		60 480
14	Jami tannarx				66,66		38,92		1 680 633
15	Kredit foizi	ming so'm			1,10		0,76		30 600
16	Soliq to'lashdan oldingi foyda	ming so'm			12,2		15		504 767
17	Foyda solig'i	ming so'm	15%	-	1,84		2,3		332 400
18	Sof foyda	ming so'm		-	10,4		13,0		172 367
19	Tayyor mahsulot narxi	ming so'm			80		55		2 216 000
20	Kunlik ishlab chiqarish hajmi	kg			35		75		
21	Bir yilda ish kuni soni	kun			320		320		
22	Maksimal quvvatda ishlab chiqarish	kg			11 200		24 000		
23	Sotish hajmi	ming so'm			896 000		1 320 000		
24	Umumiy savdodagi ulush	%			40%		60%		8%

10-jadval

Shartli-doimiy harajatlar (ming so'mda)

Nº	Nomlanishi	O'lchov birligi	Soni (yillik)	Narxi	Yillik xarajatlar
Tashkilot bo'yicha jami					225 420,0
1	Boshqaruv harajatlari			3 760,0	45 120,0
1.1	Xodimlarning ish haqi ajratmalari bilan	ming so'm	12,0	560,0	6 720
1.2	Kommunal to'lovlar (gaz, telefon va xokazo)	ming so'm	12,0	1 200,0	14 400
1.3	Boshqa xarajatlar	ming so'm	12,0	2 000,0	24 000
2	Ishlab chiqarishga xarajatlari			13 645,0	164 940,0
2.1	Asboblari, buyumlar va boshqa mehnat vositalari	ming so'm	12,0	2 000,0	24 000,0
2.2	Xodimlarning ish haqi ajratmalari bilan	ming so'm	12,0	1 540,0	18 885
2.3	Ishchilar maxsus kiyimi	komplekt	32,0	80,0	2 560
2.4	Ishchilarni tibbiy ko'rikdan o'tkazish	ko'rik	8,0	100,0	800
2.5	Transport xarajatlari	ming so'm	12,0	800,0	9 600
2.6	Asosiy vositalar va nomoddiy aktivlar amortizatsiyasi	ming so'm	12,0	2 125,0	25 500
2.7	Bino ijarasi	ming so'm	12,0	4 000,0	48 000
2.8	Texnologik jarayonda ishlatiladigan uskunalar, asosiy vositalar va nomoddiy aktivlarni ta'mirlash va texnik xizmat ko'rsatish shu jumladan ehtiyot va butlovchi qismlar).	ming so'm	12,0	1 000,0	12 000
2.9	Boshqa xarajatlar	ming so'm	12,0	2 000,0	24 000
3	Marketing xarajatlari			1 280,0	15 360,0
3.1	Xodimlarning ish haqi ajratmalari bilan	ming so'm	12,0	280,0	3 360
3.2	Boshqa xarajatlar	ming so'm	12,0	1 000,0	12 000

11-jadval

Shtat jadvali (ming so'mda)

Xodimlar	Soni	Ish haqi	Oylik ish haqi	Ijtimoiy soliq (12%)	Jami
1. Boshqaruv va adminstratsiya					
Bosh direktor	1	6 000	6 000	720	6 720
Jami	1		6 000	720	6 720
2. Mahsulot sotish va marketing bo'limi					
Buxgalter	1	3 000	3 000	360	3 360
Jami	1		3 000	360	3 360
3. Ishlab chiqarish					
Bosh texnolog	1	4 000	4 000	480	4 480
Go'shtchi	1	3 000	3 000	360	3 360
Formachi	1	3 000	3 000	360	3 360
Farrosh	1	1 500	1 500	180	1 680
Qadoqlovchi	2	2 500	5 000	600	5 600
Jami	6		16 500	1 980	18 480
Jami xodimlar	8		25 500	3 060	28 560
Yillik jami			306 000	36 720	342 720

12-jadval

Amortizatsiya hisobi (ming so'mda)

Asosiy vositalarning nomi	Bank krediti hisobidan	O'z mablag'lari hisobidan	Amortizatsiya stavkasi
Split-sistema (ishlab chiqarish binosida havoni sovutish sistemasi)	30 000,0	-	15%
Go'sht maydalagich	20 000,0	-	15%
Kotletlarga shakl berish uskunasi	28 000,0	-	15%
Muzlatgich	34 000,0	-	15%
Qiyma aralashtirgich	33 000,0	-	15%
Qadoqlash uskunasi	25 000,0	-	15%
Jami	170 000	-	

Ko'rsatkichlar	1 - yil	2 - yil	3 - yil	4 - yil	5 - yil	Jami
Amortizatsiya xarajatlari	25 500	25 500	25 500	25 500	25 500	127 500

13-jadval

Kredit qaytarish rejasi (ming so'mda)

Investitsion davr	12	oy
Kredit foizi	18,0%	
So'ndirish muddati	5	yil
Imtiyozli davr	24	oy
Investitsiya summasi	170 000	ming so'm

Qaytarish davri		Kredit qoldig'i	Asosiy qarz qaytarilishi	Hisoblangan foizlar	Jami to'lov
1- yil	1- oy	170 000		2 550	2 550
	2- oy	170 000		2 550	2 550
	3- oy	170 000		2 550	2 550
	4- oy	170 000		2 550	2 550
	5- oy	170 000		2 550	2 550
	6- oy	170 000		2 550	2 550
	7- oy	170 000		2 550	2 550
	8- oy	170 000		2 550	2 550
	9- oy	170 000		2 550	2 550
	10- oy	170 000		2 550	2 550
	11- oy	170 000		2 550	2 550
	12- oy	170 000		2 550	2 550
2- yil	1- oy	170 000		2 550	2 550
	2- oy	170 000		2 550	2 550
	3- oy	170 000		2 550	2 550
	4- oy	170 000		2 550	2 550
	5- oy	170 000		2 550	2 550
	6- oy	170 000		2 550	2 550
	7- oy	170 000		2 550	2 550
	8- oy	170 000		2 550	2 550
	9- oy	170 000		2 550	2 550
	10- oy	170 000		2 550	2 550
	11- oy	170 000		2 550	2 550
	12- oy	170 000		2 550	2 550

3- yil	1- oy	170 000	4 722	2 550	7 272
	2- oy	165 278	4 722	2 479	7 201
	3- oy	160 556	4 722	2 408	7 131
	4- oy	155 833	4 722	2 338	7 060
	5- oy	151 111	4 722	2 267	6 989
	6- oy	146 389	4 722	2 196	6 918
	7- oy	141 667	4 722	2 125	6 847
	8- oy	136 944	4 722	2 054	6 776
	9- oy	132 222	4 722	1 983	6 706
	10- oy	127 500	4 722	1 913	6 635
	11- oy	122 778	4 722	1 842	6 564
	12- oy	118 056	4 722	1 771	6 493
4- yil	1- oy	113 333	4 722	1 700	6 422
	2- oy	108 611	4 722	1 629	6 351
	3- oy	103 889	4 722	1 558	6 281
	4- oy	99 167	4 722	1 488	6 210
	5- oy	94 444	4 722	1 417	6 139
	6- oy	89 722	4 722	1 346	6 068
	7- oy	85 000	4 722	1 275	5 997
	8- oy	80 278	4 722	1 204	5 926
	9- oy	75 556	4 722	1 133	5 856
	10- oy	70 833	4 722	1 063	5 785
	11- oy	66 111	4 722	992	5 714
	12- oy	61 389	4 722	921	5 643
5- yil	1- oy	56 667	4 722	850	5 572
	2- oy	51 944	4 722	779	5 501
	3- oy	47 222	4 722	708	5 431
	4- oy	42 500	4 722	638	5 360
	5- oy	37 778	4 722	567	5 289
	6- oy	33 056	4 722	496	5 218
	7- oy	28 333	4 722	425	5 147
	8- oy	23 611	4 722	354	5 076
	9- oy	18 889	4 722	283	5 006
	10- oy	14 167	4 722	213	4 935
	11- oy	9 444	4 722	142	4 864
	12- oy	4 722	4 722	71	4 793
Jami			170 000	108 375	278 375

14-jadval**Sotilgan mahsulot xarajatlari** (ming so'mda)

Xarajatlar	1 - yil	2 - yil	3 - yil	4 - yil	5 - yil	Jami
Quvvatni o'zlashtirish	60%	60%	65%	65%	75%	
Ishlab chiqarish tannarxi	1 038 068	1 038 068	1 110 829	1 110 829	1 256 350	5 554 144
Jumladan						
Xom-ashyo va materiallar	809 192	809 192	876 625	876 625	1 011 490	4 383 124
Elektr energiyasi	63 936	63 936	69 264	69 264	79 920	346 320
Ishlab chiqarish xarajatlari	164 940	164 940	164 940	164 940	164 940	824 700
Shu jumladan Amortizatsiya	25 500	25 500	25 500	25 500	25 500	127 500
Boshqa xarajatlar						-
Davr xarajatlari	60 480	60 480	60 480	60 480	60 480	302 400
Boshqaruv xarajatlari	45 120	45 120	45 120	45 120	45 120	225 600
Marketing xarajatlari	15 360	15 360	15 360	15 360	15 360	76 800
Moliyaviy xarajatlar						
Kredit foizlari	30 600	30 600	25 925	15 725	5 525	108 375
Jami xarajatlar	1 129 148	1 129 148	1 197 234	1 187 034	1 322 355	5 964 919

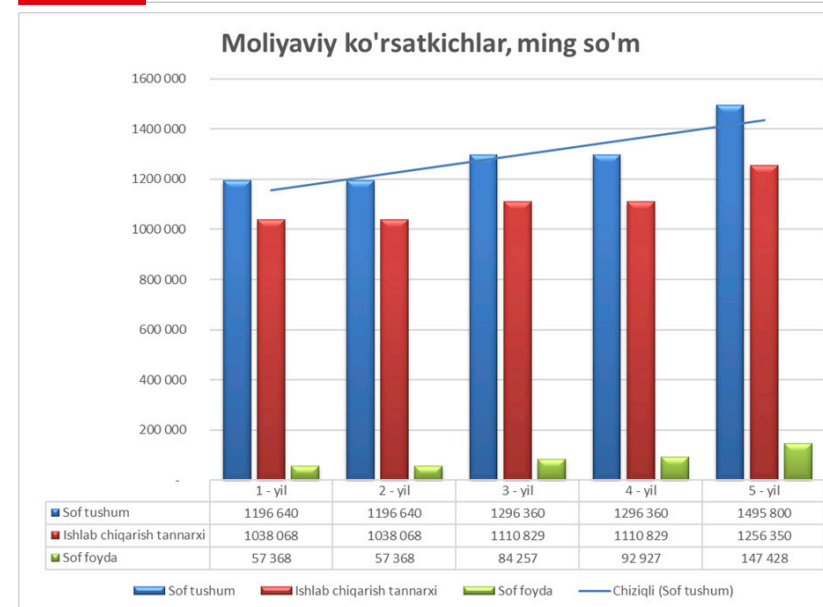

15 -jadval

Daromad va xarajatlar hisoboti (ming so'mda)

Ko'rsatkichlar	1 - yil	2 - yil	3 - yil	4 - yil	5 - yil	Jami
Sof tushum	1 196 640	1 196 640	1 296 360	1 296 360	1 495 800	6 481 800
Ishlab chiqarish tannarxi	1 038 068	1 038 068	1 110 829	1 110 829	1 256 350	5 554 144
Yalpi foyda	158 572	158 572	185 531	185 531	239 450	927 656
Davr xarajatlari						
Boshqaruv xarajatlari	45 120	45 120	45 120	45 120	45 120	225 600
Marketing xarajatlari	15 360	15 360	15 360	15 360	15 360	76 800
Operatsion foyda	98 092	98 092	125 051	125 051	178 970	625 256
Moliyaviy xarajatlar						
Foizlar	30 600	30 600	25 925	15 725	5 525	108 375
Soliqlar to'langunga qadar foyda	67 492	67 492	99 126	109 326	173 445	516 881
Foyda solig'i	10 124	10 124	14 869	16 399	26 017	77 532
Sof foyda	57 368	57 368	84 257	92 927	147 428	439 349

Moliyaviy ko'rsatkichlar (ming so'mda)

16-jadval

Zaxiralar hisobi (ming so'mda)

Ko'rsatkichlar	Ombordagi zaxiralar	Sotish narxi (ming so'm)
Mol go'shtli yarim tayyor kotlet	10%	80,0
Tovuq go'shtli yarim tayyor kotlet	10%	55,0

Ko'rsatkichlar	1 - yil	2 - yil	3 - yil	4 - yil	5 - yil
Mol go'shtli yarim tayyor kotlet	53 760	53 760	58 240	58 240	67 200
Tovuq go'shtli yarim tayyor kotlet	79 200	79 200	85 800	85 800	99 000
Jami	132 960	132 960	144 040	144 040	166 200

17-jadval

Aylanma mablag'lar rejasi (ming so'mda)

Aylanish koeffitsiyenti		koeffitsiyenti
Sotish	30 kun	12
Xom-ashyo va materiallarni sotib olish	30 kun	12

Ko'rsatkichlar	0- davr	1 - yil	2 - yil	3 - yil	4 - yil	5 - yil	Jami
Tushum		1 196 640	1 196 640	1 296 360	1 296 360	1 495 800	6 481 800
Ishlab chiqarish tannarxi		1 038 068	1 038 068	1 110 829	1 110 829	1 256 350	5 554 144
Jumladan							
Xom-ashyo va materiallar	-	67 433	67 433	73 052	73 052	84 291	365 260
Pul mablag'lari	130 000						
Debitor qarzdorlik		99 720	99 720	108 030	108 030	124 650	540 150
Kreditor qarzdorlik		86 506	86 506	92 569	92 569	104 696	462 845
Sof aylanma mablag'lar	130 000	80 647	80 647	88 513	88 513	104 245	
Aylanma mablag'lardagi o'zgarish		- 49 353	-	7 866	-	15 732	

18-jadval

NPV, IRR va loyiha o'zini-o'zi qoplash muddati (ming so'mda)

Investitsiya summasi	300 000
----------------------	---------

Davr	Sof daromad	Diskontsiz kummulyativ saldo	10% diskont stavkasida sof daromad PV	10% diskontda kummulyativ saldo
1- yil	172 945	-127 055	157 223	-142 777
2- yil	123 592	-3 463	102 142	-40 635
3- yil	142 685	139 222	107 202	66 566
4- yil	150 551	289 773	102 829	169 395
5- yil	188 738	478 511	117 191	286 586
	PV			NPV
10%	586 586			286 586
IRR	42,53%			
Diskontni hisobga olmaganda o'zini-o'zi qoplash muddati	2 yil 1 oy			
10% diskontni hisobga olganda o'zini-o'zi qoplash muddati	2 yil 10 oy			

19-jadval**Pul oqimi hisobi** (ming so'mda)

Ko'rsatkichlar	0- davr	1 - yil	2 - yil	3 - yil	4 - yil	5 - yil	Jami
Sof tushum		1 196 640	1 196 640	1 296 360	1 296 360	1 495 800	6 481 800
Aylanma mablag'lardagi o'zgarish		-49 353	-	7 866	-	15 732	-25 755
Sotishdan tushgan pul		1 245 993	1 196 640	1 288 494	1 296 360	1 480 068	6 507 555
Ishlab chiqarish tannarxi		1 012 568	1 012 568	1 085 329	1 085 329	1 230 850	5 426 644
Yalpi tushum		233 425	184 072	203 165	211 031	249 218	1 080 911
Davr xarajatlari		60 480	60 480	60 480	60 480	60 480	302 400
Operatsion pul oqimi A		172 945	123 592	142 685	150 551	188 738	778 511
O'z mablag'lari	130 000						130 000
Investitsiya	170 000						170 000
Investitsiyaning qo'shilishi		300 000					300 000
Asosiy qarz C		-	-	56 667	56 667	56 667	170 000
Foizlar B		30 600	30 600	25 925	15 725	5 525	108 375
Yagona soliq D		10 124	10 124	14 869	16 399	26 017	77 532
Sof pul tushumi	300 000	132 221	82 868	45 225	61 761	100 530	422 604
Divident chiqarish		-	28 684	28 684	42 129	46 464	145 960
Kummulyativ pul tushumi	300 000	132 221	186 405	202 946	222 578	276 644	276 644
Qarzni qoplash koeffitsiyenti (A-D)/(B+C)		5,3	3,7	1,5	1,9	2,6	2,5

20-jadval

Kutilayotgan Balans (ming so'mda)

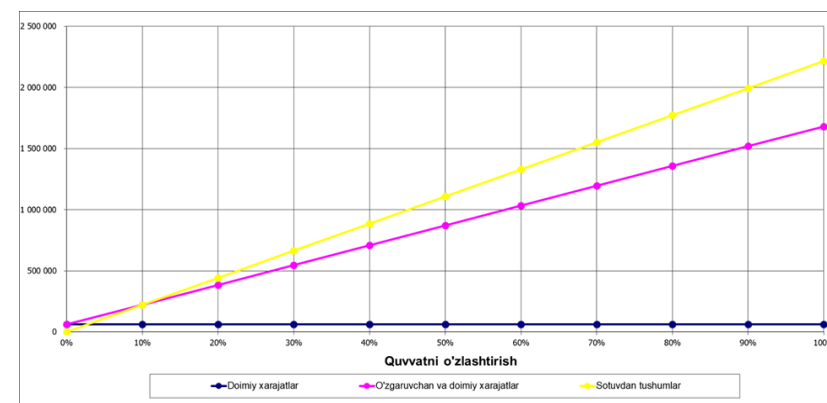
Ko'rsatkichlar	1 - yil	2 - yil	3 - yil	4 - yil	5 - yil
Kummulyativ pul tushumi	132 221	186 405	202 946	222 578	276 644
Debitor qarzdorlik	99 720	99 720	108 030	108 030	124 650
TMZ	67 433	67 433	73 052	73 052	84 291
Joriy aktivlar	299 374	353 558	384 028	403 660	485 584
Belgilangan aktivlar	170 000	170 000	170 000	170 000	170 000
Amortizatsiya	25 500	25 500	25 500	25 500	25 500
Kummulyativ amortizatsiya	25 500	51 000	76 500	102 000	127 500
Sof belgilangan aktivlar	144 500	119 000	93 500	68 000	42 500
Jami aktivlar	443 874	472 558	477 528	471 660	528 084
Kreditor qarzdorlik	86 506	86 506	92 569	92 569	104 696
O'z mablag'lari	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000
Uzoq muddatli kreditlar	170 000	170 000	113 333	56 667	0
Taqsimlanmagan foyda	57 368	86 052	141 625	192 424	293 389
Jami passivlar	443 874	472 558	477 528	471 660	528 084

21-jadval

Zararsizlik nuqtasini aniqlash 13% (ming so'mda)

Quvvatni o'zlashtirish	Doimiy xarajatlar	O'zgaruvchan xarajatlar	Doimiy va o'zgaruvchan xarajatlar	Savdodan tushum
0%	60 480	-	60 480	-
10%	60 480	162 015	222 495	221 600
20%	60 480	324 031	384 511	443 200
30%	60 480	486 046	546 526	664 800
40%	60 480	648 061	708 541	886 400
50%	60 480	810 077	870 557	1 108 000
60%	60 480	972 092	1 032 572	1 329 600
70%	60 480	1 134 107	1 194 587	1 551 200
80%	60 480	1 296 123	1 356 603	1 772 800
90%	60 480	1 458 138	1 518 618	1 994 400
100%	60 480	1 620 153	1 680 633	2 216 000

Quvvatni o'zlashtirish

22-jadval

To'lov qobiliyati va likvidlikni baholash (ming so'mda)

To'lov qobiliyatini baholash						
Agregat	Balans moddasi	1 - yil	2 - yil	3 - yil	4 - yil	5 - yil
A1	Eng likvidli aktivlar	132 221	186 405	202 946	222 578	276 644
П1	Eng dolzarb majburiyatlar	86 506	86 506	92 569	92 569	104 696
	To'lov profitsiti (+) yoki defitsiti(-)	45 715	99 900	110 377	130 009	171 948
A2	Tez sotiladigan aktivlar	99 720	99 720	108 030	108 030	124 650
П2	Qisqa muddatli passivlar	0	0	0	0	0
	To'lov profitsiti (+) yoki defitsiti(-)	99 720	99 720	108 030	108 030	124 650
A3	Sekin sotiladigan aktivlar	67 433	67 433	73 052	73 052	84 291
П3	Uzoq muddatli passivlar	170 000	170 000	113 333	56 667	0
	To'lov profitsiti (+) yoki defitsiti(-)	-102 567	-102 567	-40 281	16 385	84 291
A4	Qiyin sotiladigan aktivlar	144 500	119 000	93 500	68 000	42 500
П4	Doimiy passivlar	187 368	216 052	271 625	322 424	423 389
	To'lov profitsiti (+) yoki defitsiti(-)	-42 868	-97 052	-178 125	-254 424	-380 889

Likvidlik koeffitsiyentlar						
Nº	Koeffitsiyent	1 - yil	2 - yil	3 - yil	4 - yil	5 - yil
1	Absolyut likvidlik (to'lov qobiliyati)	1,5	2,2	2,2	2,4	2,6
2	Vaqtinchalik qamrov (tez likvidlik)	2,7	3,3	3,4	3,6	3,8
3	Qamrov koeffitsiyenti (joriy likvidlik)	3,5	4,1	4,1	4,4	4,6
4	Debitorlik va kreditorlik qarzlarning nisbati	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8
5	O'z aylanma mablag'lari bilan ta'minlanish koeffitsiyenti Koc	0,1	0,3	0,5	0,6	0,8
5	O'z aylanma mablag'lari bilan ta'minlanish koeffitsiyenti Koc	-0,5	-0,1	0,3	0,6	0,7

23-jadval

Aktivlarning aylanishi ko'rsatkichlari

Tadbirkorlik faoliyati tahlili										
Nomi	1 - yil		2- yil		3- yil		4- yil		5- yil	
	Koef.	kun-larda	Koef.	kun-larda	Koef.	kun-larda	Koef.	kun-larda	Koef.	kun-larda
Jami kapital aylanma koeffitsiyenti (Kok)	2,70	134	2,53	142	2,71	133	2,75	131	2,83	127
Joriy aktivlarning aylanish koeffitsiyenti (Kooa)	4,00	90	3,38	106	3,38	107	3,21	112	3,08	117
Moddiy aylanma aktivlarning aylanma koeffitsiyenti (zaxira) (Kmoa)	17,75	20	17,75	20	17,75	20	17,75	20	17,75	20
Debitorlik qarzlarning aylanish koeffitsiyenti (Kod3)	12,00	30	12,00	30	12,00	30	12,00	30	12,00	30
Kreditorlik qarzlarning aylanma koeffitsiyenti (Kok3)	13,83	26	13,83	26	14,00	26	14,00	26	14,29	25
O'z mablag'lari-ning aylanma koeffitsiyenti (Kock)	9,20	39	9,20	39	9,97	36	9,97	36	11,51	31

24-jadval

Rentabellik ko'rsatkichlari

Rentabellik ko'rsatkichlari						
Ko'rsatkichlar		1 - yil	2 - yil	3 - yil	4 - yil	5 - yil
Sotish rentabelligi	Sof foyda / Sof tushum	4,8%	5%	6%	7%	9,9%
Aktivlar rentabelligi	Sof tushum / Jami aktivlar	12,9%	12%	18%	20%	27,9%
O'z mablag'lari rentabelligi	Sof tushum / O'z mablag'lari	44%	44%	65%	71%	113%
Xarajatlar rentabelligi	Sof tushum / Tannarx + Davr xarajatlari	5%	5%	7%	8%	11%
Uzoq muddatli aktivlarning rentabelligi	Sof tushum/ sof uzoq muddatli aktivlar	40%	48%	90%	137%	347%
Aylanma aktivlar rentabelligi	Sof tushum / Joriy aktivlar	19%	16%	22%	23%	30%

25-jadval

Xarajatlar ulushi

Ko'rsatkich nomi	1 - yil	2 - yil	3 - yil	4 - yil	5 - yil
Tannarxning daromaddagi ulushi	0,87	0,87	0,86	0,86	0,84
Davr xarajatlarning daromaddagi ulushi	0,05	0,05	0,05	0,05	0,04
Jami xarajatlarning daromaddagi ulushi	0,92	0,92	0,90	0,90	0,88

26-jadval

Loyihani amalga oshirish kalendar jadvali

№	Loyiha bosqichlari	2024 yil					
		1-OY	2-OY	3-OY	4-OY	5-OY	6-OY
1	Loyiha konsepsiyasini ishlab chiqish						
2	Loyiha hujjatlarini ishlab chiqish: texnik-iqtisodiy asoslash, moliyaviy hisob-kitoblar, marketing tadqiqotlari						
3	Kredit tashkilotlari bilan muzokaralar o'tkazish						
4	Loyihani moliyalashtirish hujjatlarini ishlab chiqish va imzolash						
5	Shartnomalar tuzish						
6	Garov va sug'urta shartnomalarini tayyorlash						
7	Investor tomonidan moliyalashtirishning ochilishi						
8	Uskunalarni etkazib berish						
9	Ishga tushirish ishlari						
10	Qo'shimcha ruxsatnomalarni olish						
11	Ishlab chiqarishning boshlanishi						

**Muzlatilgan yarim tayyor
kotletlar ishlab chiqarish loyihasi**

[illegible]

**Muzlatilgan yarim tayyor
kotletlar ishlab chiqarish loyihasi**

[illegible]

40.62
Q 51

Muzlatilgan yarim tayyor kotletlar ishlab chiqarish loyihasi / F.Rashidov,
J.Otamurodov, A.Babamuhamedov – Toshkent, 2024.

ISBN _____

UO'K _____
KBK _____

Loyiha g'oyasi muallifi va tashkilotchisi
"Biznesni Rivojlantirish Banki" ATB va
"Kichik biznesni rivojlantirish jamg'armasi" MChJ

MUZLATILGAN YARIM
TAYYOR KOTLETLAR ISHLAB
CHIQRISH LOYIHASI

Nashriyot tasdiqnomasi: № 7404, 02.05.2024
Bosishga 16.04.2024 da ruxsat etildi. Bichimi 60x84 1/16
Roboto garniturası. Ofset bosma usulida chop etildi.
Adadi ____ nusxa. Buyurtma raqami: ____
"_____" MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Toshkent shahar, _____ ko'chasi, ____.